

*Tiems įvairaus amžiaus žmonėms, kurie,
nors turėjo laimingą vaikystę, mano gyvenantys
visavertį gyvenimą, nepatyrė didelių sukrėtimų
ar, laimė, nesusidūrė su baisiomis ligomis, vis tiek
diena iš dienos, popietėmis ar vakarais miglotai
jaučia, kad kažkas jų gyvenime klostosi ne taip,
kaip turėtų. Tiems, kurie nežinia kodėl kaskart vis
atsigręžia atgal ir ieško savo liūdesio priežasties.*

Įžanga

Tave klaidino. Klaidino, jei sakė, kad neturėsi sumokėti už tuos lobius, kuriuos netrukus atrasi.

Bet nenusimink: ši kaina visai menka, palyginti su didžiulėmis dovanomis, kurių sulauksi.

Gyvenimas mėgsta žaisti ir yra labai išmintingas, todėl dalija savo neįkainojamas dovanas tik tiems, kurie sugeba jas vertinti.

Todėl siunčia žmonėms išbandymus.

Bet nėra ko nerimauti, nes šie išbandymai – veikiau žaidimas.

Visų pirma žinok: jeigu jau esi čia, vadinasi, išlaikei patį svarbiausią. Kaip pamažu suprasi, versdamas šiuos puslapius, niekas gyvenime nenutinka be priežasties ir tai, kad laikai rankose šią knygą – joks atsitiktinumas.

Tad prašau, jeigu jau žengei lemtingą žingsnį, nepasukti atgal.

Ši kelionė padės tau išvysti save, koks esi ar kokia esi iš tikrųjų. Ji ves per tavo sielą savęs atradimo ir išgijimo keliu. Leis prasmingiau ir gailestingiau žvelgti į tave supantį pasaulį. Leis išvysti pasaulį tokį, koks jis yra iš tikrųjų. Ir šis naujas vaizdinys jau niekada tavęs nebepaliks.

Tai tik dalis tų turtų, kuriuos atrasi šiame kelyje. Juk nemanai, kad iš karto atskleisiu juos visus, tiesa? Juk tada pats nebegalėtum jų aptikti ir netektum didžiulio džiaugsmo – malonumo atrasti juos savaip.

Netrukus leisiesi į kelionę, kuri pakeis tave, bet už tai turi sumokėti nedidelę kainą, įrodyti, kad esi tvirtai apsisprendęs.

Ir kokia gi ta kaina?

Turi peržengti pirmųjų dviejų skyrių slenkstį. Iš tikrųjų vartai į didžiąją kelionę, kuri tavęs laukia, atsivers beveik pačioje trečiojo skyriaus pabaigoje, bet, kaip puikiai žinai, visos didžios kelionės reikalauja virtinės pasiruošimų. Pavyzdžiui, turi žinoti, kodėl nori keliauti, kiek tavo širdis pasiryžusi atsakyti senų įpročių ir atsiverti naujiems; turi suprasti, kad iš pradžių tau kai kas kels šiokį tokį nerimą ar atrodys nutolę nuo įprastos logikos.

Pamažu suprasi, kad tai, kas tau iki šiol atrodė „labai neįprasta“, iš tikrųjų yra natūralu.

Bet patikėk: tau nenukens nieko blogo. Priešingai. Tavo širdis visada žinojo, ko jai reikia ir koku keliu tau eiti, tik tu jos nesiklausei. Dabar išmoksi klausytis.

Žengdamas šiuo keliu pamažu suprasi, kodėl, nesvarbu, ar tavo vaikystė buvo laiminga, ar patyrei kokių nors rimtų sukrėtimų, ar manai, kad tavo gyvenimas toks, apie kokį nuo seno svajojai, tave kartais vis apima kažkoks keistas slogus jausmas, ir tu vėl žvelgi atgal, ilgėdamasis tų ilgų vasaros popiečių, kai viskas atrodė nauja, kai nežinojai rūpesčių ir svarstei, koks bus tavo gyvenimas (gyvenimas, kupinas galimybių ir nuotykių).

Aš noriu, kad sugrįžtum į šias akimirkas, patirtum tuos nuotykius ir vėl išgyventum tą jaudulį, visai neatsisakydamas viso to, ką pasiekei.

Tau tereikia atsakyti į šį klausimą:

Ar išdrįsi sėstis ant šio dviračio?

1

Praeitis – tai žvaigždė, kuri seniai užgeso

– Suskretėlė! – šaukė vienas iš jų, dar kartą spirdamas jai į šoną.
– Susmirdėlė! – rėkė kitas.

Ir jie ją skriaudė, nes žinojo, kad patys yra suskretėliai ir susmirdėliai. Ir vargšai. Bet ji buvo našlaitė, o jie – ne.

Mergaitė, susirietusi ant žemės, gynėsi nuo smūgių, smulkio-
mis liesomis rankytėmis dangstydamasi galvą. Vilkėjo purvina
suknele, ir jos dulkėtu veidu ritosi ašaros, palikdamos tarsi rūgš-
ties išgraužtus ruožus. Šykščios nuolankios nevilties ašaros. Lau-
kinės mergaitės ašaros.

– Atiduok mums tuos pesus! Matėm, kaip juos paslėpei! –
šaukė trečiasis, mažesnis, bailesnis, stovėdamas nuošaliau ir dar
labiau kurstydamas kitus, bet pats nerodydamas iniciatyvos at-
imti iš mažylės pinigus.

– Aš nieko neturiu! – atkirto ji šaižiu balseliu.

Vienas iš jų, išblyškęs, ne vyresnis kaip vienuolikos metų ber-
niūktis raudonais, tankiais ir susišiaušusiais lyg katino kailis
plaukais, pirma įtraukęs iš panosės žalius tirštus snarglius, pa-
silenkė ieškoti pinigų. Mergaitė muistėsi kaip įmanydama, o jis
begėdiškai siekė suknelės kišenių ir bandė atskirti mergaitės

rankas. Antrasis vaikigalis, juodbruvas, liesas ir mūvintis trumpais rudais šortais, puolė į grumtynes.

Galiausiai, kiek padvejojęs, bailusis vaikas išdrįso sugriebti jai už pėdų. Tuo metu kiti du jau palaužė mažosios pasipriešinimą ir privertė atgniaužti rankas.

Kai vaikigaliai, didžiai nusivylę žiūrėjo į tai, ką ketino išplėsti iš nelaimingosios, mergaitė tebebuvo smarkiai užsimerkusi ir suspaudusi lūpas. Krečiama lengvo virpulio, ji viena ranka persibraukė per nosį, o kitą ištiesė atverstu delnu, rodydama savo lobį, kurį netrukus pasiglemš trys skriaudikai.

– Kvaiša, – tarė bailusis berniūkštis. – Kodėl iškart nesakei? Tik suerzinau mus.

– Sakiau, kad nieko neturiu.

– Matėme, kaip slėpei pinigus, – kaip koks bukaprotis pakartoto raudonplaukis.

– Aš neturiu pinigų...

– Eime, – tarė juodaplaukis, staigiai pagriebęs tai, ką mergaitė tebelaikė delne. – Iš kur šita nusmurgėlė turės pesų?

Nuo žemės ji matė juos nutolstančius, besiginčijančius, kaip dalysis grobį: alfachorą – mažytį cukraus pudra apibarstytą pyragėlį, sulipdytą iš dviejų miniatiūrinių sausainiukų, kurį jai iš gailesčio buvo davusi viena ponija.

Nors nuo tol turbūt jau praėjo daugiau nei aštuoniasdešimt penkeri metai.

* * *

Jos kaulėtos kojos lėtu, bet tolygiu ritmu pakaitomis mynė pedalus. Kojinės buvo išsitampiusios, – o gal kūnas sunykęs, – ir su lig kiekvienu judesiu taikėsi nusmukti, bet vis nenusmukdavo.

Važiuojančią pro šalį, ją nuo pakelės pasveikino du vidutinio amžiaus vyrai. Ji galvos linktelėjimu ir šypsena atsakė į pasisveikinimą.

Ji tebebuvo išsaugojusi didžiąją dalį dantų, o plaukai, gero kai pražilę, buvo stiprūs ir vešlūs. Nešiojo juos palaidus pavėjui, bet jie laikėsi vienoje kupetoje ir neišdrikdavo.

Sustabdė dviratį ir, nenulipdama nuo jo, pingvinus primenančia eiseną priėjo prie stulpo. Šalia, pritūpę ant žemės ir dėmėtais drabužiais, su pagaliuku žaidė berniukas ir mergaitė. Senutė švelniai pažvelgė į juos.

– Ei, vaikai, norite skanumyno? – vaikai plačiai išplėtė akis. – Turiu čia abiem po alfachorą.

Vaikai metė, ką darę, ir bėgte pasileido prie moters. Ji iš keistokos prijuostės, kurią ryšėjo ant drabužių, išsitraukė du pyragėlius ir padalijo jiems. Berniukas buvo raudonplaukis, o tarp lūpų ir nosies jam buvo pridžiūvęs žalias snarglys. Senoji perbraukė sudiržusia ranka jam per plaukus ir nusišypsojo. Vaikai godžiai sukirto saldumynus.

– Ei, – šūktelėjo senutė. – Ką reikia pasakyti?

– Labai ačiū, donja Maru!

– Štai taip. Niekada nepamirškite gerų manierų.

Mažieji grįžo prie savo užsiėmimų, o senutė giliai atsiduso. Kojos stiprios, bet nuvargusios. Ją jau ėmė slėgti devyniasdešimties metų našta, nors ir toliau kasdien numindavo po trisdešimt kilometrų per dieną.

Viena ranka įsiremusi į kelį, kita ji prisidengė nuo saulės akis. Saulė buvo oranžinio atspalvio. Tarp saulės ir rusvos žemės – siauras, žydras, tarsi jūros ruožas.

Dangus.

Donja Maru vėl atsiduso ir patraukė prie našlaičių namų durų.

Oachaka. Kiek metų ji jau čia?

Visą prabėgusį gyvenimą.

Donja Maru stumtelėjo duris. Čia nebuvo nei groty, nei vie-
linės tvoros, kuri trukdytų įeiti ar išeiti. Pastatas labai priminė
didelį namą. Senutė pasisveikino su durininke.

– Labas rytas, donja, donja Maru. Kaip šiandien laikotės?

– Su devyniasdešimčia metų ant pečių ir įsikibusių man
į kojas, – atsakė švelniu balsu, balsu, kuris laikui bėgant jau kar-
tais užlūždavo. Balsu, kuris nuramindavo ir žvėris, ir žmones.

– O kaip jūs gyvuojate? – koridoriuje šmėstelėjo vaikas. –
Sveikas gyvas, – pasisveikino senutė.

– Sveika gyva, donja Maru.

– Dabar jus matau.

Berniukas rankos mostu atsisveikino. Donja Maru vėl atsi-
grėžė į durininę.

– Kaip laikotės? – klausė jos žvilgsnis.

– Po saule – nieko naujo, – durininkės atsakymą palydėjo
maloni šypsena.

– Tikrai nieko naujo? – donja Maru viduriniu pirštu dukart
pabeldė į stalą. – Pažiūrėsim, ar vaikai mano tą patį.

Vilkdama kojas ji patraukė prie vienos iš klasių. Senatvę pa-
miršdavo tik ant dviračio. Kai mindavo pedalus, jos kojoms vėl
būdavo dvidešimt metų. Lygiai tiek, kiek jai buvo, kai atvyko
į Oachaką.

Vaikai buvo įvairiausio amžiaus ir suskirstyti pagal sugebėji-
mus ir interesus. Jai įžengus, visi pasisveikino. Mokytoja atsisto-
jo ir, nuėjusi jos sutikti, pasiūlė prisėsti.

– Šiandien atnešiau jums čilietišku alfachorų, jie ne tokie,
kokius duoda čia.

Mažųjų veidai pastebimai nušvito. Kai kurie sujudo suoluo-
se, baksnodamiesi užpakaliais. Maru iš prijuostės kišenės išsi-
traukė maišelį su dvidešimčia nedidukų alfachorų.

– Jie su karameliniu kremu. Mėgstate?

Daugelis vaikų buvo tokių net neragavę, bet visi ligi vieno
patikino, kad mėgsta. Tvarkingai ištiesė rankas. Žinojo, kad už-
teks visiems. Donja Maru džiaugsmingai žiūrėjo, kaip jie kerta
mažyčius pyragaičius. Buvo rajūnų, kurie vienu kąšniu juos pra-
rydavo, ir delikačių, kurie gražiai atsikąsdavo po kąšnelį. Kaip ir
visais kitais gyvenimo atžvilgiais.

Matydama, kaip mažieji kiekvienas savaip jais gardžiuojasi, ji
prisiminė alfachoro istoriją. Savo pirmojo alfachoro.

Snigo ir artėjo naktis. Ji buvo praradusi savo alfachorą. Ir
pati buvo pasiklydusi tą popietę per vienuolių surengtą išvyką
į miesto centrą. Kartais vienuolės eidavo pardavinėti saldumynų
ir rinkti aukų, ir leisdavo kai kurioms mergaitėms jas lydėti. Tą-
kart Maru užsižiūrėjo į cukrainės vitriną ir pametė iš akių savo
palydą. Paskui klaidžiojo gatvėmis. Viena ponia, pamačiusi ją
tokią vienišą ir taip gailiai atrodančią, davė jai alfachorą. Ji ne-
prisipažino, kad pasiklydo. Kai tik ponia pradingo, prišoko trys
chuliganai ir bandė atimti iš jos lobį. Jie matė ją su vienuolėmis
ir žinojo, kad šalia nėra tėvų, kurie galėtų apginti. Dar ir todėl,
kad ji jų neturėjo. Todėl ir vaikščiojo su vienuolėmis iš našlaičių
prieglaudos. Jie tai žinojo. Bet kuri kita mergaitė būtų atidavu-
si alfachorą nė necyptelėjusi, bet ne Maru. Būdama penkerių, ji
jau pasižymėjo laukiniu būdu. Be jo, daugiau nieko neturėjo.
Tačiau dabar dar turėjo ir alfachorą, o skriaudikai taikėsi jį at-
imti. Nes matė ją su vienuolėmis. Žinojo, kad ji našlaitė. Ji ne-
ketino lengvai jo atiduoti. Jie atėmė. Ji patraukė, kur kojos veda.

Sesuo Marija Soledada sugriebė jai už ausies. Paskui aprimo. Pasilenkė prie jos ir suėmė per pečius. Įdėmiai pažvelgė.

– Kur buvai prapuolusi?

– Pasiklydau.

– Paskutinis kartas, kai eini su mumis! – sesuo Marija Soledada buvo suirzusi ir išsigandusi, todėl taip ir kalbėjo. – Kodėl tavo toks murzinas veidas? – mergaitė neatsakė. – Eime, na ir įvarei mums baimės.

Vienuolė paėmė mažajai už rankos ir nusivedė. Ji buvo gera moteris.

Snigo ir artėjo naktis, ir Maru žvelgė pro miegamojo langą. Vienuolės baudavo nepaklusniuosius, kurie atsikeldavo iš lovos vidury nakties. Bet Maru, nepaisydama visų paliepiimų ir grasinimų, žiūrėjo pro vienintelį kambario langą. Atsargiai atitraukė plonytę užuolaidą ir pažvelgė į lauką. Ten, anapus, buvo vitrinos su išdėliotais gražiais daiktais, ponios, tiesiančios tau saldumynus, ir berniūkščiai, besitaikantys juos nugvelbti. Kur kas įdomiau nei našlaičių prieglaudoje.

Po daugelio metų donja Maru su meile prisimindavo našlaičių prieglaudą ir miestelį, kuriame tuo metu gyveno, – taip ir nežinojo, kur tiksliai yra gimusi, nors tikrai kažkur Čilėje, – ir prisiminus vaikystės nuotykį jos veidą nušviesdavo šypsena.

Ji tada pasiklydo dviejų siauručių gatvių labirinte.

Tačiau penkiametės mergaitės akimis viskas atrodo kitaip.

O dabar, beveik po aštuoniasdešimt penkerių metų, Oachakos vaikų namuose mažieji našlaičiai, lydimi meilau senutės donjos Maru žvilgsnio, paskubomis kirto pyragėlius.

Šurmuly. Juokas. Trupiniai (nedaug). Tuščios medžiaginės kišenės tyla. Įrantos suoluose. Saulė. Žalio obuolio spalvos suolai. Meilė.

Kai donja Maru buvo maža, – taip, ir ji kadaise buvo vaikas, – jai pasakė, kad ją dvejų metų paliko prie našlaičių prieglaudos durų. Ant antklodėlės, į kurią ji buvo susupta krepšy, gulėjo tik raštelis, kur buvo parašyta: Maru, Čilė ir jos gimimo data. Įvairinimai 1939 metais dar nebuvo tokie įprasti, ir vos keletui susidomėjusiųjų mergaitė nebuvo prie širdies. Buvo labai liesa ir irzli.

Trejų metų jau išryškėjo akivaizdžiai nesutramdomas charakteris.

Dvylikos ji pabėgo ieškoti gražių vitrinų, alfachorų, chuliganų, gyvenimo. Laisvės. Klaidžiojo keliais ir miegojo po atviru dangumi.

Labai greitos kojos padėdavo jai pasprukti nuo vieno ar kito piktadario. Ji vagiliavo, kad prasimaitintų, ir prausėsi upėse. Kad ir kaip būtų, gyvenimas jai neatrodė toks jau prastas.

Atvykus į Santjagą jai netrukus sukako trylika. Dar iki žemės drebėjimo.

Ten netrūko vitrinų su gražiais daiktais. Ir žmonių. Ji klajojo gatvėmis, kur akys veda. Neplautais plaukais ir purvinais drabužiais. Būdavo alkana. Amžinai alkana.

Prie vienos kepyklos durų stovėjo krepšys su ką tik iškeptais kepaliukais. Dar buvo matyti iš jų kylantis garas. Jų kvapas buvo užtvindęs visą gatvės kampą. Ilgai nedvejojusi, ji porą pasičiuopo. Leidosi bėgti. Bet labiausiai bastūnės gyvenime ji nemėgo šalčio.

Pasislėpusi laiptinėje, pasimėgaudama sukirto mažas apvalias bandeles. Jai atrodė, kad jos – dangiško skonio.

Kitapus gatvės stovėjo prašmatnus viešbutis, kuris buvo tikra priešingybė skurdžiai laiptinei ir visam namui. Terasoje stovėjo vyras ir žmona su prabangiais drabužiais. Ponia vilkėjo santūriu

jūros žydrumo kostiumėliu. Sijonas jai dengė kelius. Švarkelio atlapą puošė nedidelė balta gėlė. Ponas buvo su vešliais juodais, puikiai prižiūrėtais ūsais ir su baltu kostiumu bei smėlio spalvos skrybėle. Jų žvilgsniai susitiko, ir vyras, pirma pasikasęs ūsus, kažką pašnabždėjo žmonai į ausį. Ji žvilgtelėjo į mergaitę, linktelėjo, o ponas baltu kostiumu atsistojo ir susiruošė pereiti gatvę.

Maru įdėmiai juos stebėjo, bet nepajudėjo iš vietos. Įsigrūdo į burną paskutinę bandelę prieš pat ponui prieinant ir pasisveikinant.

Vyras pasirodė esąs donas Umbertas, o jo žmona – donja Marija Fernanda. Juodu buvo meksikiečiai ir atvyko į Santjagą verslo reikalais. Netrukus turėjo grįžti į Meksiką, ir jiems reikėjo dar vienos tarnaitės, kuri galėtų pakeisti vyriausią, ponią Elisą (jie ją taip vadino, nors keistai skambėjo, bet ją visi taip vadino). Nužvelgusi savo ir jų drabužius Maru pagalvojo, kad sutuoktinių porai tiesiog pagailo jos, kai pamatė ją tokią liesą ir apleistą.

Kadangi ji neturėjo ko prarasti ir puikiai suprato, kad jei toliau taip gyvens, anksčiau ar vėliau jai nutiks kas nors negero, sutiko su pasiūlymu.

Jie pasiekė Meksiką po trijų mėnesių, aplankę ne vieną uostą, pavyzdžiui, Peru ir Kolumbijos. Kartais važiuodavo traukiniu ar net karieta ir kelias naktis nakvodavo ten, kur donas Umbertas turėjo pasirūpinti kokiais nors verslo reikalais.

Maru nusprendė, kad pora ją išsivežė dar ir tam, kad ji palaikytų draugiją donjai Marijai Fernandai, kuri, regis, buvo linkusi į melancholiją ir dažnai ilgas valandas tuščiu žvilgsniu žvelgdavo pro kambario langą.

Po kelių mėnesių Maru sužinojo jos liūdesio priežastį. Jai ją atskleidė kita tarnaitė.

Donja Marija Fernanda ilgus metus svajojo pastoti. Galiausiai jai pavyko, bet ji prarado kūdikį jam dar negimus. Ir pati atsidūrė prie mirties slenksčio. Išgyveno, bet daktarai pasakė, kad ji nebegalės turėti vaikų. Nuo to laiko ją užvaldė liūdesys.

Galbūt todėl, kad juodu buvo bevaikiai, galvojo mergaitė, vieną naktį šeimininkas, iš pažiūros – toks garbingas ponas, padauginęs išgerti, įžengė į jos kambarį ir ženklų liepė tylėti. Ji žinojo, kas bus, bet nešaukė. Smarkiai užsimerkė ir suspaudė lūpas kaip tąkart, kai vaikigaliai bandė išplėšti pirmąjį jos gyvenime alfachorą. Skruostu nusirito tyli ašara.

Kai šeimininkas spruko kaip sužeistas gyvulys, ji tebetylėjo, o visą likusią naktį praverkė.

Kitą dieną išskalbė patalynę ir tamsiai raudoni lašai išnyko. Pakabino džiuoti ir, su niekuo nei pasisveikinusi, nei atsisveikinusi, išėjo iš namų. Jai dar nebuvo keturiolikos.

Ji laukėsi vaiko.